

ข้อสังเกตจากการตรวจติดตามโครงการประปาหมู่บ้าน

โดย สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ
สังคม และการมีส่วนร่วม

การก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน

1. กรณีการเปลี่ยนแปลงแบบการก่อสร้างจากแบบกรมทรัพยากรน้ำเป็นแบบประปานครหลวงมีบางแห่ง ไม่ได้พิจารณาเหตุผลความจำเป็นอย่างแท้จริง แต่ใช้เหตุผลอื่น ๆ อาทิ ไม่มีผู้รับจ้าง ราคาต่ำเกินไป โดย อปท. ไม่ประสงค์ให้รายได้ของตนเองสมทบ เป็นต้น จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า แบบของกรมทรัพยากรน้ำมีปัญหาในการดำเนินการน้อยกว่าแบบของประปานครหลวง อาทิ เมื่อคุณภาพน้ำดิบไม่ดี การดูแลบำรุงรักษาตามแบบของประปานครหลวงทำได้ค่อนข้างยากกว่า

2. กรณีการก่อสร้างระบบประปาได้ขอให้สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดกำกับ อปท. หัวหน้าส่วนโยธา และช่างผู้ควบคุมงานให้ควบคุมงานอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการพิจารณากำหนดสถานที่ก่อสร้างให้พิจารณาด้วยความรอบคอบ อาทิ

2.1 สถานที่ตั้งระบบประปาขอให้มีการตรวจสอบระดับความสูงของพื้นที่ให้ชัดเจน เนื่องจากมีบางพื้นที่สถานที่ตั้งระบบประปาอยู่ต่ำกว่าระดับพื้นที่ให้บริการ ทำให้ส่งน้ำไม่ทั่วถึงในพื้นที่ให้บริการ เพราะแรงดันน้ำไม่เพียงพอ

2.2 กรณีที่เปลี่ยนถ่ายน้ำในถังเก็บน้ำประปาของแบบประปานครหลวง เพื่อถ่ายน้ำและตะกอนทิ้ง ผู้รับจ้างได้จัดทำช่องถ่ายน้ำตั้งอยู่สูงกว่าระดับต่ำสุดของถังน้ำมาก ทำให้ไม่สามารถถ่ายน้ำทิ้งและตะกอนในถังน้ำได้หมด

3. การกำหนดราคากลางในการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางที่ สถ.แจ้ง โดยเคร่งครัด โดยหากเปลี่ยนแบบก่อสร้างเป็นประปานครหลวงต้องก่อนนี้ไม่เกินจากราคากลางที่การประปานครหลวงกำหนด

4. การกำหนดเนื้องานและราคากลางในการจัดซื้อจัดจ้างโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านให้กำหนดเฉพาะในส่วนที่เป็นไปตามแบบมาตรฐานเท่านั้น ส่วนเนื้องานอื่นนอกเหนือจากแบบมาตรฐานให้แยกจัดทำเป็นโครงการใหม่ โดยขอใช้เงินเหลือจ่ายในภายหลัง เพื่อให้การจัดซื้อ-จัดจ้างเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

5. การใช้แบบแปลนมาตรฐานในการก่อสร้าง จะต้องใช้แบบที่ สถ.จัดส่งให้เท่านั้น หากจะใช้รูปแบบที่แตกต่างไปจากที่ สถ.จัดส่งให้ต้องขออนุมัติเปลี่ยนแปลงแก้ไขแบบแปลนจาก ผวจ.ก่อนทุกกรณี

6. หากมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบมาตรฐานใหม่ สถ.จะมีหนังสือแจ้งจังหวัดเพื่อแจ้ง อปท. ทราบขอให้กำกับ อปท. อย่าได้หลงเชื่อคำแอบอ้างว่า สถ.ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบมาตรฐานเป็นอันขาด

7. กรณีที่ อปท.มิได้กำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงฐานรากจากแบบมีเสาเข็มเป็นแบบไม่มีเสาเข็มเนื่องจากผลการทดสอบดินระบุว่าไม่ต้องตอกเสาเข็ม อปท.จะต้องขออนุมัติ ผวจ.แก้ไขเปลี่ยนแปลงแบบด้วย แต่ถ้าหากกำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญาไว้แล้ว จะต้องมีการทำบันทึกต่อท้ายสัญญาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบฐานราก และวงเงินตามสัญญาให้ชัดเจนด้วย

การบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน

1. มี อปท.บางแห่งที่ก่อสร้างระบบประปาแล้วไม่ได้เข้าไปกำกับดูแลการบริหารกิจการประปาที่ก่อสร้างแล้วเสร็จตามระเบียบ มท.ว่าด้วยการบริการกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้าน พ.ศ. 2548
2. ควรมีการเตรียมการเพื่อให้สามารถเริ่มเดินระบบประปาหมู่บ้านด้วยความรวดเร็วเมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จและรับมอบงานจากผู้รับจ้างแล้ว เนื่องจากมีบางแห่งยังไม่ดำเนินการหรือดำเนินการล่าช้า เพราะไม่ได้เตรียมการในเรื่องต่าง ๆ ไว้ อาทิ การกำหนดข้อบังคับในการบริหารกิจการประปา อัตราค่าน้ำ การเก็บเงิน การดูแลรักษา เงินค่าน้ำ เป็นต้น จึงขอให้จังหวัดกำกับ อปท.ให้มีการประชุมเตรียมการล่วงหน้าก่อน
3. กรณีการบริหารกิจการและบำรุงรักษาระบบประปาหมู่บ้านบางแห่งประชาชนไม่พยายามเข้ามีส่วนร่วมในกิจการประปา เพราะเกรงจะเกิดภาระ ทำให้ อบต.ต้องเข้าไปดำเนินกิจการแทน ซึ่งไม่เป็นไปตามระเบียบ มท. ดังนั้น จึงควรให้ท้องถิ่นอำเภอหรือผู้บริหาร อบต. ได้เข้าไปทำความเข้าใจกับประชาชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการและบำรุงรักษาประปาหมู่บ้านด้วย
4. กรณีกิจการประปาหมู่บ้านที่รับการถ่ายโอน จากหน่วยงานอื่นปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่มีการมอบเอกสารหลักฐานที่ชัดเจนและยังมีอีกหลายแห่งยังไม่มีการส่งมอบ รวมทั้งบางแห่งการบริหารกิจการประปาแบบเดิมส่วนใหญ่ อบต.จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวเพราะค่อนข้างมีปัญหา ดังนั้นจังหวัดควรติดตามดูแลให้ อบต.ได้เข้าไปกำกับดูแลกิจการประปาหมู่บ้านให้เป็นไปตามระเบียบ มท. โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ
 - 4.1 นายอำเภอ เพื่อให้ให้นายอำเภอได้ทำความเข้าใจกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถึงเหตุผลความจำเป็นในกรณี อบต.จะต้องเข้าไปกำกับดูแล ทั้งนี้เพื่อความยั่งยืนของประปาหมู่บ้านที่จะต้องมีการดูแลรักษา เมื่อมีการชำรุดเสียหายในอนาคต ฯลฯ
 - 4.2 สาธารณสุขจังหวัดและอำเภอ ทำการส่งมอบประปาหมู่บ้านที่ยังไม่มีการส่งมอบด้วย